

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
ДОНЕЦКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ ВЫСШЕГО
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«ДОНЕЦКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
Филологический факультет**

УТВЕРЖДЕНО:

на заседании Ученого совета
филологического факультета
протокол № 6 от 27.03.2020 г.
председатель совета

Л.П. Квашина

ПРОГРАММА

профильного экзамена
для абитуриентов, поступающих на обучение
по образовательной программе

МАГИСТРАТУРЫ

на направление подготовки:

45.04.01 Филология

(Магистерская программа: Украинский язык и литература)

Донецк, 2020

СОДЕРЖАНИЕ

Введение.....	3
Объем требований для поступающих на направление подготовки 45.04.01 Филология (Магистерская программа: Украинский язык и литература.....	5
Порядок проведения и критерии оценивания (по 100-балльной шкале).....	13
Образец экзаменационного билета.....	17
Список рекомендованной литературы.....	18

ВВЕДЕНИЕ

Целью вступительного испытания по украинскому языку и литературе является проверка знаний, умений и навыков, необходимых для освоения основной образовательной программы магистратуры по направлению подготовки 45.04.01 Филология (Магистерская программа: Украинский язык и литература).

Вступительный экзамен для поступающих на обучение по образовательной программе «магистратура» включает все разделы курса «Современный украинский язык» и курса «История украинской литературы».

Поступающий в магистратуру должен обнаружить наличие базовых профессиональных компетенций, предусмотренных образовательным стандартом по направлению подготовки 45.04.01 Филология (Магистерская программа: Украинский язык и литература).

Поступающий в магистратуру должен *знать*:

- основные этапы развития истории языкознания;
- основные направления современных языковедческих исследований;
- фонетический строй и систему фонем современного украинского языка;
- современную украинскую орфоэпию, графику, орфографию, лексикографию и фразеологию;
- принципы украинской лексикографии и основные типы словарей;
- украинскую морфологию, лексико-грамматические классы слов, принципы их выделения и переходные явления в сфере частей речи;
- синтаксис современного украинского языка; виды связей, словосочетаний и их модели; структурные типы предложений;
- основные периоды становления украинской литературы;
- хронологию литературных течений, направлений, стилей;
- периодизацию и культурные центры каждого литературного периода;
- типологию известных литературных явлений.

Поступающий в магистратуру должен *уметь*:

- использовать положения общего языкознания в рассмотрении вопросов частных областей лингвистики;
- анализировать единицы фонетического, лексико-семантического, морфемного, словообразовательного, морфологического, синтаксического уровней;
- использовать правила современной орфографии и пунктуации.
- определять роль и место украинской литературы как искусства слова в контексте
- общечеловеческих ценностей мировой культуры;
- понимать специфику изучения украинской литературы как учебного предмета;
- применять на практике базовые сведения по теории литературы;

– владеть элементарными навыками системного анализа художественного текста;

– ориентироваться в культурно-исторических этапах развития украинской литературы.

В программе имеется список основной профессиональной литературы, которым, однако, не следует ограничиваться при подготовке и проведении профильного экзамена; это касается статей, которые не значатся в перечне, а также монографических работ по соответствующим лингвистическим проблемам.

Программа вступительного испытания по украинскому языку и литературе для студентов образовательной программы «магистратура» составлена с учетом типовых программ по языковедческим и литературоведческим дисциплинам, утвержденных на кафедре славянской филологии и прикладной лингвистики филологического факультета ГОУ ВПО «ДОННУ».

ОБЪЕМ ТРЕБОВАНИЙ ПО УКРАИНСКОМУ ЯЗЫКУ И ЛИТЕРАТУРЕ

Программа вступительного испытания по украинскому языку и методике его преподавания в школе

Фонетика

Звуки мовлення і звуки мови. Поняття фонем. Основні функції фонем. Варіанти фонем. Нейтралізація фонем.

Голосні фонем, їх склад. Питання про кількість голосних фонем української мови в дослідженнях українських вчених. Диференційні ознаки голосних фонем. Система голосних фонем.

Приголосні фонем, їх склад. Питання про кількість приголосних фонем в українській мові. Диференційні ознаки приголосних фонем. Система приголосних фонем.

Видозміни приголосних фонем: асиміляція, спрощення, дисиміляція.

Чергування голосних фонем: <о>, <е> з фонетичним нулем; <о>, <е> з <і>; <е> з <о> після шиплячих та <й>.

Чергування приголосних фонем: <г>, <к>, <х> – <ж>, <ч>, <ш>; <г>, <к>, <х> – <з'>, <ц'>, <с'>; зубних з ясенними; однієї фонемі зі сполученням двох.

Склад як одиниця фонетики. Основні теорії складу (сонорна, експіраторна, м'язового напруження). Структура складу і його компоненти. Типи складів: прикриті, напівприкриті та неприкриті; відкриті, закриті та напівзакриті. Складоподіл в українській мові.

Словесний наголос, його функції. Місце наголосу в слові в українській мові. Рухомий і нерухомий наголос при словозміні і словотворенні.

Орфоепічні норми в системі голосних і приголосних. Кодифікація орфоепічних норм.

Орфографія. Розділи української орфографії. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, традиційний, диференційний.

Лексикологія

Лексичне значення слова. Структура лексичного значення: архісеми, диференційні семи, конотативні семи.

Полісемія слова. Семантична структура полісемічного слова. Ієрархія значень і типи полісемії в українській мові.

Метафора й метонімія як способи семантичної деривації. Види метафор. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Синекдоха як різновид метонімії.

Лексичні омоніми, їх типи. Відмежування лексичних омонімів від випадків відносної омонімії. Проблема розмежування омонімії й полісемії.

Лексичні синоніми. Абсолютна синонімія. Типи синонімів за характером відмінностей. Синонімічний ряд і його домінанта. Поняття про квазісиноніми. Словники синонімів.

Лексичні антоніми. Структурні й семантичні типи антонімів. Поняття про енантіосемію. Стилiстичні прийоми, побудовані на антонiмiї. Словники антонiмiв.

Лексичні пласти української лексики за походженням. Питома українська лексика, її ознаки. Лексичні запозичення. Освоєння запозичених слів. Етимологічні словники. Словники іншомовних слів.

Стилiстична диференціяція лексики української мови. Стилiстично нейтральна лексика. Розмовна лексика, її види. Книжна лексика, її види.

Динамічні потенції лексико-семантичної системи мови. Активна лексика. Застаріла лексика, її види. Неологізми, їх види. Оказіоналізми.

Фразеологізм як одиниця мови (визначення, ознаки). Питання про обсяг фразеології. Семантичні типи фразеологізмів. Системні відношення у сфері фразеології. Фразеологічні словники української мови.

Морфеміка. Словотвір. Морфологія

Способи словотвору і структурні класи слів.

Поняття морфеми. Історичний характер морфемної структури слова.

Морфологія як учення про граматичні форми слова і граматичні категорії.

Питання про частини мови та їх класифікацію в мовознавчій літературі.

Граматичні категорії іменника.

Відміни іменників та їх історичне формування.

Питання про місце числівників у системі частин мови.

Місце займенника в системі частин мови. Особливості граматичних категорій займенника.

Форми дієслова. Власне дієслівні граматичні категорії.

Питання про частиномовний статус службових слів.

Синтаксис

Типологія синтаксичних зв'язків.

Сучасна українська синтаксична класиологія.

Формально-граматичний аспект речення. Типологія головних членів речення.

Традиційне та нове вчення про другорядні члени речення.

Проблема односкладного речення в сучасній українській мові.

Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення. Семантична складність речення і формальне ускладнення простого речення.

Синтаксис складного речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення.

Поняття про складносурядне речення, його структура та місце в системі мови. Засоби організації складносурядних речень як цілісної структури.

Поняття про складнопідрядне речення. Етапи становлення та еволюція поглядів. Основні класифікації складнопідрядних речень в українській мові.

Текст. Граматичні категорії тексту. Текст, контекст і текстуалітет.
Функції тексту.

Стилістика і культура мовлення

Стилістичні конотації. Загальна характеристика.

Функціонально-стильові та емоційно-експресивні значення фразеологічних одиниць.

Функціонально-стильові та емоційно-експресивні значення лексичних одиниць.

Стилістичні конотації словотвірних засобів.

Загальна характеристика стилів української мови.

Поняття норми, нормалізації, кодифікації. Пуризм.

Загальна характеристика комунікативних якостей мовлення.

Діалектологія

Основні напрямки діалектологічних досліджень (теоретичний, лінгвогеографічний, лексикографічний).

Діалектні групи і говори української мови. Характеристика найважливіших мовних ознак.

Українська діалектна лексика.

Методика викладання української мови

Типи уроків з української мови: класифікація і характеристика.

Уроки розвитку зв'язного мовлення: основні різновиди, структура.

Методи та прийоми навчання української мови: класифікація та характеристика.

Аудіювання та читання як рецептивні види мовленнєвої діяльності: загальна характеристика, класифікація, методика перевірки аудіативних умінь учнів.

Говоріння та письмо як продуктивні види мовленнєвої діяльності: загальна характеристика, класифікація, методика перевірки мовленнєвих умінь учнів.

Типологія мовних і мовленнєвих учнівських помилок.

Позакласна робота з української мови: форми, загальна характеристика.

Історична граматики

Періодизація історії української мови. Джерела історичного вивчення української мови.

Фонетико-фонологічна система староукраїнської (давньоукраїнської, старокиївської) мови кінця IX століття. Основні зміни звукової системи в X – першій половині XI століття.

Занепад редукованих, його фонетичні і морфологічні наслідки.

Розвиток словотвірної системи української мови.

Історія українського вокалізму.

Історія українського консонантизму.

Історія іменникового відмінювання.

Історія займенників.

Історія прикметників.

Формування числівників як частини мови.

Класифікація дієслів. Історія вищо-часової системи.

Розвиток синтаксичного ладу.

Діалектне членування мови періоду Київської Русі. Сучасні українські діалекти. Утворення української, російської та білоруської мов.

Программа вступительного испытания по истории украинской литературы и методике ее преподавания в школе

Усна народна творчість

Поняття «фольклор»: походження, значення, співвідношення з синонімічними термінами.

Специфіка фольклору в порівнянні з художньою літературою. Класифікація фольклорних жанрів.

Наукові школи фольклористики XIX і XX ст. Походження та історичний розвиток фольклору. Поняття про міф та його тематичні цикли.

Специфіка народної прози. Жанрова система фольклорної прози: казкова і неказкова. Проблема визначення казки, її жанрові доміанти. Класифікація казок.

Легенди і перекази як жанри неказкової фольклорної прози, відмінність від жанру казки. Історико-хронологічні цикли переказів.

Народні оповідання. Бувальщини. Небилиці. Анекдоти.

Основні проблеми пареміографії та пареміології. Жанрові різновиди паремій.

Пісенний епос: билини, думи, історичні пісні. Класифікація дум, особливості композиції і мови.

Побутовання українських народних балад.

Родинно-побутові пісні. Цикли родинно-побутової лірики.

Жанровий склад соціально-побутових пісень.

Особливості календарно-обрядової поезії. Поняття про обряд (ритуал), звичай, свято, обрядовість.

Еволюція жанру весільної драми. Символіка весільних пісень.

Народні пісні літературного походження. Романси.

Жанровий склад дитячого фольклору.

Давня українська література

Середньовіччя як культурно-історична епоха: періодизація, суспільно-історичний контекст.

Жанрова система літератури Середньовіччя. Біблія і українська література. Апокрифи, історія їх рецепції.

Загальна характеристика перекладної літератури. Оригінальна література. Агіографічна література. Житійна література. Образи святих мучеників Бориса і Гліба у «Сказанні...».

Літописання. «Повість врем'яних літ». «Повчання Володимира Мономаха»: сюжетно-композиційні та художньо-стилістичні особливості.

Ораторсько-проповідницька проза. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона як відображення духовних проблем інтелектуального життя Русі.

Історія видання та вивчення «Слова о полку Ігоревім».

«Києво-Печерський патерик»: мотив чуда як поєднання християнської духовності та соціальної вдосконаленості. Джерела, жанрова своєрідність.

Ідейно-тематичні особливості творчості представників епохи Ренесансу. Ренесансні мотиви творчості Ю. Дрогобича. Поема «Роксоланія» Ф. Кльоновича: образна система. Легенди і перекази у структурі поеми.

Передумови виникнення полемічної літератури. Художні особливості, представники. Мотив плачу і персоніфікація образу православної церкви у «Треносі» М. Смотрицького.

Послання І. Вишенського «Викриття диявола світодержця»: трансформація біблійної притчі, специфіка автобіографізму.

Бароко як художній стиль, система світогляду, культурно-історична епоха та літературний напрям. Хронологічні межі українського літературного бароко. Сучасна періодизація епохи.

Поезія Бароко: жанрова специфіка, тематичне спрямування (релігійна, філософська, метафізична). Синтетичний характер збірки К. Транквіліона-Ставровецького «Перло многоцінне». Метафізичні образи у поезії.

І. Величковський як майстер барокової епіграми. Фігурні вірші.

Жанрова специфіка збірки поезій К. Зіновієва «Вірші». Структура та основні мотиви збірки.

Передумови становлення барокової драми. Жанрові різновиди (декламації та діалоги, шкільна, літургійна, житійна, історична драма, містерії, міраклі, мораліте, інтермедії).

Реформування барокової драми Ф. Прокоповичем. Втілення античних принципів драми. Літописна основа та її інтерпретація у трагедокомедії «Володимир».

Поетична збірка Г. Сковороди «Сад божественних пісень»: структура, жанрово-тематичне розмаїття. Образ світу й мотиви шукання істинного щастя в поезії Г. Сковороди. Втілення філософських поглядів Г. Сковороди в байках (зб. «Байки харківські»). Композиція творів. Джерела сюжетів байок. Вплив античної і вітчизняної традицій. Алгоритм персонажів. Висвітлення педагогічних поглядів у притчах «Вдячний Еродій» та «Убогий Жайворонок».

Історія української літератури першої половини ХІХ ст.

Історико-культурні передумови становлення нової української літератури. Особливості суспільно-історичного контексту. Культурно-освітні центри. Періодичні видання. Основні напрями (стилі), стильові течії на етапі становлення української літератури.

Творчість І. Котляревського. Поема «Енеїда»: історія написання, видання. Характер сміху. «Наталка Полтавка»: жанр, характер конфлікту, система образів-персонажів.

Жанр байки в українському літературному процесі першої половини ХІХ ст. Байкарська спадщина П. Гулака-Артемовського. Проблематика, жанрово-стильова своєрідність байок Є. Гребінки.

Прозова творчість Г. Квітки-Основ'яненка («Маруся», «Сердешна Оксана», «Конотопська відьма»): жанр, проблематика, своєрідність стилю.

Романтизм – визначне художнє явище нової української літератури. Естетичні принципи романтизму. Жанрова система українського романтизму. Творчість представників Харківської школи романтиків.

Роль М. Костомарова у формуванні напряму романтизму: жанрово-стильова специфіка поезії збірок «Українські балади», «Вітка». Драматургія М. Костомарова («Сава Чалий»).

Роль Т. Шевченка в українському літературному процесі ХІХ ст. Ідейно-тематичне, жанрове, стильове розмаїття його творчої спадщини – поезія, драматургія, проза. Балади «Причинна», «Тополя», «Утоплена»: синтез фольклору і романтичних художніх принципів. Особливості художнього трактування теми жіночої долі у поемі «Катерина». Художня інтерпретація мотиву покликання митця. Поема «Єретик» в ракурсі художнього освоєння подій чеської історії. Еволюція теми жіночої долі, образ матері у поемі «Наймичка». Цикл поезій «В казематі» як художня цілісність. Специфіка інтимної лірики. Російськомовна проза: «Художник», «Музикант».

Мала проза П. Куліша («Орися», «Гордовита пара», «Дівоче серце») в ракурсі романтизму. Своєрідність поетики роману «Чорна рада».

Історія української літератури другої половини ХІХ ст.

Співіснування в літературі різних напрямів і стилів. Розвиток літературно-естетичної думки, становлення української професійної критики др. п. ХІХ ст.

Романтичні тенденції у творчості Марка Вовчка. Збірки творів «Народні оповідання» і «Рассказы из народного русского быта»: спільність проблематики, особливості стилю. Гуманістична спрямованість творів «Інститутка» та «Ігрушечка».

Лірика Л. Глібова: мотиви й образи, елегійно-романсовий характер, спорідненість з народним мелосом. Своєрідність байок Л. Глібова, зв'язок із байками І. Крилова.

Авторська інтерпретація «мандрівного» сюжету в повісті О. Стороженка «Марко Проклятий». Жанрові особливості, мелодраматичні мотиви.

Об'єктивно-ліричний характер повісткування у прозі І. Нечуя-Левицького. Тема села в ранній прозі. Соціально-побутова повість «Кайдашева сім'я».

Соціально-психологічний твір Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: джерела, проблематика, сюжет.

Жанрова різноманітність творчості Б. Грінченка. Повість «Сонячний промінь», оповідання про життя шахтарів («Батько і дочка», «Серед чужих людей»).

Створення українського професійного театру. Реалізм драм М. Старицького «Ой, не ходи, Грицю...». Комедії І. Карпенка-Карого «Сто тисяч», «Хазяїн», «Мартин Боруля»: образи, своєрідність конфлікту, особливості гумору.

Збірки «З вершин і низин», «Зів'яле листя» І. Франка: мотиви лірики, жанрова різноманітність, новизна. Поєми І. Франка: історична «Іван Вишенський», філософські «Смерть Каїна», «Мойсей».

Проза І. Франка. Психологізм роману «Перехресні стежки» (роль снів, видінь, марень у сюжетотворенні). Об'єктивний аналіз соціальних проблем в автобіографічному оповіданні «На дні». Позитивна програма служіння інтелігенції народу: роман «Лель і Полель». Твори про дітей і школу («Грицева шкільна наука», «Малий Мирон», «Олівець» та ін.).

Історія української літератури межі століть (XIX – XX ст.)

Модернізм в українській літературі: передумови виникнення, філософське підґрунтя, типологічні та національні ознаки. Проблема дефініції поняття. Етапи розвитку.

Стильові домінанти в європейському й українському модернізмі. Поняття синкретизму.

«Молодомузівські» мотиви в поезії В. Пачовського і П. Карманського.

Естетичні погляди Лесі Українки. Збірки «На крилах пісень», «Думи і мрії», «Відгуки», їх жанрово-тематичний діапазон. Біблійні мотиви й образи у віршах. Стильові ознаки лірики.

Новаторство драматургії Лесі Українки. Неоромантичні тенденції у творах. Трагізм образу пророчиці у драматичній поемі «Кассандра».

«Лісова пісня» Лесі Українки: жанр, «модель» взаємин людини і природи, художня інтерпретація історії кохання.

Своєрідність інтерпретації «світового сюжету» у драмі Лесі Українки «Камінний господар».

Мотиви лірики, традиційність тропів, символіка, мелодійність віршів О. Олесея. Філософське осмислення загальнолюдських проблем буття.

Художня своєрідність поезії М. Вороного: урбаністичні й інтимні мотиви. Проблема історичної пам'яті (поема «Євшан-зілля»).

Риси імпресіоністичної образності в новелістиці М. Коцюбинського («Цвіт яблуні», «На камені», «Intermezzo»). Повість «Тіні забутих предків»: проблематика, стиль, система образів.

Тема емансипації жінки у творчості О. Кобилянської. Проблема злочину й кари в повісті «Земля», психологічна мотивація вчинків героїв, структура твору, роль пейзажів, портретних характеристик, художніх деталей. Фольклорні джерела повісті «У неділю рано зілля копала...», трагізм зображеної ситуації. Новелістика письменниці.

Художня картина світу у новелах В. Стефаника «Новина», «Камінний хрест». Категорії драматичного і трагічного, своєрідність епічної розповіді, психологізм як засіб характеротворення.

Збірка В. Винниченка «Краса і сила»: проблематика, система образів, своєрідність стилю. Особливості драматургії («Чорна пантера, білий ведмідь»).

Історія української літератури ХХ ст.

Становлення раннього українського літературного модернізму. Жанри. Стилї. Представники. Роль літературної критики.

Періодизація української новітньої літератури. Літературний процес 1920-х-30-х років. Українська поезія раннього модернізму.

«Сонячні кларнети» П. Тичини: образний синкретизм як основа авторського стилю.

Український літературний авангард. Футуризм. Лірика футуристів (М. Семенко, Гео Шкурупій, М. Бажан та ін.).

М. Зеров як представник неокласицизму в українській ліриці 1920-х років.

Творчість В. Сосюри 1920-х років. Ліро-епіка: тематика, проблематика; інтертекстуальність. Роман «Третя Рота».

Творчість М. Хвильового в контексті українського літературного модернізму. Сатира письменника.

Романний синтез Ю. Яновського («Майстер корабля»). Неоромантична концепція героя.

Психологічна проза В. Підмогильного. Новелістика письменника: проблематика. Роман «Місто».

Гумор і сатира. Творчість Остапа Вишні.

Кінематографічний літературний доробок О. Довженка: літературні сценарії, кіноповіді.

Українська поезія 1960-80-х рр. Лірика та ліро-епос В. Симоненка, М. Вінграновського, Л. Костенко, І. Жиленко.

Специфіка творчої манери О. Гончара-прозаїка: планетарність художнього мислення, синтез романтики і реалізму, ліричності і публіцистичності. Художня рецепція новелістики О. Гончара («За мить щастя», «Соняшники» та ін.). Проблематика роману «Собор».

Історична епіка П. Загребельного («Диво», «Роксолана»), індивідуальний стиль письменника. Історична основа і художній вимисел у романі «Диво» П. Загребельного. Жанрово-композиційні особливості, образна система твору.

Драматизм людської душі, наративне письмо малої прози Г. Тютюнника («Зав'язь», «Дивак» та ін.). «Три зозулі з поклоном» – новела шекспірівської глибини й трагізму. Розкриття колізій ініціації як змушнення дитячої душі у трагічній ситуації війни («Климко», «Вогник далеко в степу»).

«Химерна проза» як естетичний феномен: представники, різновиди, проблема фольклоризму і «котляревщини». Тематична і стильова розмаїтість прози Є. Гуцала: від лірико-романтичної новели до «химерного роману».

Філософія добра і зла у творах Є. Гуцала для дітей («Ворона з Лісабона...»), «Зайці в полі варять борщ», «Сім'я дикої качки»).

Сповідальність, камерність, інтимність, філософічність лірики І. Жиленко («Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна», «Соло на сольфі», «Дівчинка на кулі»).

Діалог епох: українське бароко і постмодернізм («Екзотичні птахи і рослини» Ю. Андруховича).

Методика викладання української літератури в школі

Література як вид мистецтва і як шкільний предмет. Методика навчання літератури як наука. Методи наукового дослідження. Характеристика основних етапів розвитку методики навчання української літератури.

Методи викладання літератури в школі. Поняття про методи і прийоми викладання. Необхідність врахування вікових особливостей школярів і специфіки літератури. Удосконалення форм самостійної роботи. Семінарські заняття з літератури в старших класах. Основні методи стимулювання і мотивації навчання, методи контролю і самоконтролю ефективності навчання.

Основні етапи вивчення художнього твору. Проблема визначення шляхів аналізу художніх творів у сучасній методичній літературі. Єдність наукових літературознавчих та педагогічних (шкільних) прийомів аналізу.

Специфіка вивчення у школі творів різних жанрів. Аналіз епічних творів. Особливості їх сприймання учнями різного віку. Специфіка вивчення ліричних творів. Особливості аналізу драматичних творів. Роль виразного читання.

Розвиток усного і писемного мовлення учнів у процесі шкільного вивчення літератури. Принцип формування мовної культури школярів. Розвиток усного мовлення учнів. Основні види усних і письмових робіт з літератури, передбачених шкільною програмою.

Наочність як один з важливих принципів навчання. Види наочності. Роль позакласної роботи в літературно-естетичному розвитку школярів, різні її організаційні форми.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ И КРИТЕРИИ ОЦЕНИВАНИЯ (ПО 100-БАЛЛЬНОЙ ШКАЛЕ)

Вступительный экзамен проходит в устной форме и предусматривает развернутый ответ на три вопроса. *Первый вопрос* посвящен определенным теоретическим, теоретико-прикладным, учебно-методическим аспектам языковых единиц; *второй* касается определенных теоретико-литературных, историко-культурных понятий; *третий вопрос* – практический, связан с решением коммуникативной ситуации на заданную тему. Отвечая на

вопросы такого типа, необходимо оперировать теоретическими знаниями, анализировать те или иные идеи, раскрывать гипотезы, концепции.

Вопросы ориентированы на проверку системы знаний поступающего и умений четко, аргументировано строить свой ответ с использованием необходимого количества фактов, оперировать соответствующим иллюстративным материалом.

Все решения экзаменационной комиссии по результатам вступительного экзамена принимаются простым большинством голосов членов комиссии. В случае равенства голосов «за» и «против» председателю экзаменационной комиссии предоставляется право окончательного решения. Особые мнения членов комиссии фиксируются в протоколе экзаменационной комиссии.

Результаты сдачи экзамена объявляются после оформления протокола заседания комиссии.

Критерии оценивания

Экзамен оценивается по 100-балльной шкале. За первый и второй вопросы абитуриент получает по 35 баллов, высказывание на предложенную тему оценивается в 30 баллов.

1. Критерии оценки устного ответа по украинскому языку (35 б.):

Оценка «30-35» ставится за ответ, если абитуриент проявляет фундаментальное владение знаниями по современному украинскому языку и культуре речи; понимание и умение аргументировано пояснять языковые явления, предлагаемые для рассмотрения в процессе испытания, способность применить полученные теоретические знания в коммуникативной практике; демонстрирует творческие способности в изложении и использовании теоретического материала; умение логично, непротиворечиво, последовательно разъяснять понятия, явления, делать выводы; высокая речевая и языковая компетенция.

Оценка «20-30» ставится за ответ, если абитуриент проявляет качественное владение знаниями по современному украинскому языку и культуре речи; владение современным терминологическим аппаратом; умение дать без существенных ошибок определения, разъяснить понятия, делать непротиворечивые выводы; знание основных норм современного украинского языка и достаточно качественное владение ими (при допущении 2-3 негрубых ошибок), хороший уровень речевой и языковой компетенции.

Оценка «10-20» ставится за ответ, в котором могут быть допущены незначительные погрешности в теоретической части, умение достаточно аргументировано анализировать соответствующие языковые явления при допущении негрубых погрешностей; хорошее владение современной терминологией с умением понятно её дефинировать; достаточно владение нормами современного украинского языка при допущении 3-5 негрубых отступлений от норм, но обладает необходимыми знаниями для их устранения под руководством преподавателя.

Оценка «5-10» ставится за ответ, если абитуриент проявляет поверхностное владение теоретическим материалом по современному украинскому языку; частичное знание терминологии; умение в целом анализировать фактический материал, но бессистемно с допущением неточностей, неполноты или явных противоречий; владение в целом нормами современного украинского языка при допущении речевых ошибок, неточности словоупотребления и недостаточной речевой компетенции; обнаруживается недостаточное умение делать выводы и обобщения.

Оценка «0-5» ставится за ответ, если абитуриент проявляет поверхностное знание теоретического материала по современному украинскому языку; полное не владение терминологическим аппаратом; затрудняется аргументировано анализировать соответствующие языковые явления; недостаточное владение нормами современного украинского языка с допущением грубых ошибок, сбивчивости, ограниченности словаря, слабой речевой компетенции.

2. Критерии оценки устного ответа по украинской литературе (35 б.):

Оценка «30-35» ставится за ответ, стройный по композиции, логичный и последовательный в изложении мыслей, свидетельствующий об отличном знании текста произведения и других материалов, глубоко и аргументировано раскрывающий вопрос, за умение целенаправленно анализировать текст, делать выводы, обобщения; абитуриент должен обладать основными теоретическими знаниями в области литературоведения, умением определить жанр произведения, особенности художественного языка (авторская речь, диалоги, знание тропов и проч.)

Оценка «20-30» ставится за ответ, достаточно полный и убедительный, обнаруживающий хорошее знание литературного материала и других источников по вопросу и умение пользоваться ими для обоснования своих мыслей, а также делать выводы и обобщения, обладание теоретическими знаниями требованиям с допущением второстепенных неточностей.

Оценка «10-20» ставится за ответ, в котором могут быть допущены незначительные погрешности в теоретической части, незнание второстепенных персонажей (в повествовательных и драматических произведениях), ошибки в определении их роли, выводы и обобщения неубедительные.

Оценка «5-10» ставится за ответ, недостаточно полный и неубедительный, обнаруживающий недостаточное знание текста, фактическим материалом произведения, обнаруживается недостаточное умение делать выводы и обобщения.

Оценка «0-5» ставится за ответ, бессодержательный, обнаруживающий незнание текста, не владением фактическим материалом произведения.

3. Критерии оценки коммуникативного высказывания на предложенную тему (30 б.):

- соответствие содержания теме – 5 б.;
- последовательность и логичность изложения – 5 б.;
- стилевая целостность и выразительность текста – 5 б.;

- самостоятельность и оригинальность изложения мыслей –5 б.;
- отсутствие фонетических, грамматических, лексических ошибок – 5 б.;
- аргументация своих доводов (подкрепление примерами с личной жизни или цитатами с литературы и др.) – 5 б.

Требование к устному высказыванию на предложенную тему: владение украинским языком; умение грамотно построить устное высказывание; соблюдение речевых норм; способность применить полученные теоретические знания в коммуникативной практике.

ОБРАЗЕЦ ЭКЗАМЕНАЦИОННОГО БИЛЕТА

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«ДОНЕЦКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
Факультет филологический

Профильный экзамен по	<u>украинскому</u> языку и <u>литературе</u>
Образовательная программа	<u>магистратура</u>
Форма обучения	<u>очная / заочная</u>
Направление подготовки	<u>45.04.01 Филология</u>
Магистерская программа	

БИЛЕТ № 2

1. Фразеологізм як одиниця мови: визначення, ознаки.
2. Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай».
3. Розв'яжіть комунікативну ситуацію з теми «Любов до рідного краю»:
– *Як ви думаєте, що найпотрібніше для щастя народу?*
– *Чи знаєте ви людей, які віддали своє життя за щастя рідного краю?*
Розкажіть про них.

Председатель Приемной комиссии

С.В. Беспалова

Председатель экзаменационной
комиссии

И.А. Ярошевич

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Література по українському языку и методике его преподавания в школе

1. Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова: фразеологія / Л.Г.Авксентьев. – Харків: Вища школа, 1983. – 137 с.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 232 с.
3. Бевзенко С. П. Українська діалектологія: Збірник вправ і завдань / С.П. Бевзенко. – К.: Вища школа, 1980. – 246 с.
4. Безпояско О. К. Граматика української мови / О.К. Безпояско, К.Г.Городенська. – К.: Либідь, 1993. – 336 с.
5. Беляєв О. М. Методика вивчення української мови в школі / О.М. Беляєв, В.Я. Мельничайко, М.І. Пентилюк, Г.Р. Передрій, Л.П. Рожило. – К.: Радянська школа, 1987. – 246 с.
6. Винницький В. М. Наголос в сучасній українській мові / В.М.Винницький. – К.: Радянська школа, 1984. – 160 с.
7. Вихованець І. Р. Частина мови у семантико-граматичному аспекті / І.Р. Вихованець. – К.: Наук. думка, 1988. – 256 с.
8. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови / І.Р.Вихованець, К.Г. Городенська. – К.: Пульсари, 2004. – 398 с.
9. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 1997. – С.11-97, 98-253.
10. Дзендзелівський Й. О. Конспект лекцій з курсу української діалектології / Й.О. Дзендзелівський. – Ужгород: Вид-во УДУ, 1966. – 98 с.
11. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: Стилїстика та культура мови / С.Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1999. – 432 с.
12. Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови / Ф.Т. Жилко. – К.: Радянська школа, 1966. – 307 с.
13. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови / М.А. Жовтобрюх, Б.М. Кулик. – К.: Вища школа, 1972.
14. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис : Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 662 с.
15. Залеський А. М. Вокалізм південно-західних говорів української мови / А.М. Залеський. – К.: Наук. думка, 1973. – 156 с.
16. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові / Н.Л.Іваницька. – К.: Вища шк., 1986. – 168 с.
17. Історія української мови: Морфологія / С.П. Бевзенко, А.П. Грищенко, Т.Б.Лукінова та ін. – К.: Наукова думка, 1978.
18. Історія української мови: Фонетика / М.А. Жовтобрюх, В.М. Русанівський, В.Г. Скляренко. – К.: Наукова думка, 1979.
19. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь. 1992. – 312 с.

20. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки сучасної української мови / Н.Ф. Клименко. – К.: ІЗМН, 1998. – 182 с.
21. Кобилянський Б. В. Діалект і літературна мова / Б.В. Кобилянський. – К.: Радянська школа, 1960. – 402 с.
22. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови / А.П.Коваль. – К.: Вища школа, 1987. – 352 с.
23. Коструба, П. П. Фонетика сучасної української літературної мови / П.П. Коструба. – Ч.1. – Львів, 1963. – 100 с.
24. Кочан І. Українські лінгводидакти крізь призму часу: словник-довідник / І. Кочан, Н. Захлюпана. – Львів: ПАІС, 2009. – 168с.
25. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови: Семантична структура слова / Л.А. Лисиченко. – Харків: Вища школа, 1977. – 114 с.
26. Мацько Л.І. Стилістика української мови / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К.: Вища школа, 2003.
27. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / За ред. М.І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2004. – 400с.
28. Олійник І. С. Методика викладання української мови в середній школі / І.С. Олійник, В.К. Іваненко, Л.П. Рожило, О.С. Скорик. – К.: Вища школа, 1989. – 308 с.
29. Пентилюк М. І. Сучасний урок української мови / М.І. Пентилюк, Т.Г. Окуневич. – Харків: Основа, 2007. – 176 с.
30. Півторак Г. П. Формування і діалектна диференціація давньоруської мови / Г.П. Півторак. – К.: Наукова думка, 1988.
31. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови / К.М. Плиско. – Харків: Основа, 1995. – 240 с.
32. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах / За ред. М.І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2003, – 302 с.
33. Самійленко С. П. Нариси з історичної морфології української мови / С.П. Самійленко. – Ч. 1. – К.: Радянська школа, 1964; Ч. 2. – К.: Вища школа, 1970.
34. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови / Л.Г. Скрипник. – К.: Наук. думка, 1973. – 248 с.
35. Слинько, І. І. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання: Навч. посібник / І.І. Слинько, Н.В.Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища шк., 1994. – 670 с.
36. Словотвір сучасної української літературної мови / Відп. ред. М.А.Жовтобрюх. – К.: Наук. думка, 1979. – 406 с.
37. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / Ред. І.К. Білодід. – К.: Наукова думка, 1973. – 438 с.
38. Сучасна українська літературна мова. Морфологія /Ред. І.К.Білодід. – К.: Наукова думка, 1969. – 583 с.
39. Сучасна українська літературна мова. Фонетика / Ред. І. К.Білодід. – К.: Наукова думка, 1969. – 436 с.

40. Тоцька Н. І. Сучасна літературна українська мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія / Н.І. Тоцька. – К.: Вища школа, 1981.

41. Чабаненко В.А. Стилїстика експресивних засобів української мови / В.А. Чабаненко. – Запоріжжя, 2002. – 351 с.

42. Шульжук К. Ф. Складні багатокomпонентні речення в українській мові / К.Ф. Шульжук. – К.: Вища шк., 1986. – 183 с.

Литература по истории украинской литературы и методике ее преподавания в школе

1. Грица С. Фольклор у просторі та часі. Вибрані статті / Софія Грица. – Тернопіль: Астон, 2000. – 228 с.

2. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму / Тамара Гундорова. – К.: Критика, 2009. – 447 с.

3. Єфремов С. Історія українського письменства / Сергій Єфремов. – К.: Femina, 1995. – 688 с.

4. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: монографія / Ніла Зборовська. – К.: Академвидав, 2006. – 504 с.

5. Зеров М. Нове українське письменство // Українське письменство / Микола Зеров. – К.: Основи, 2002. – 1273 с.

6. Історія української літератури ХІХ ст. (70-90 р.р.): у 2 кн.: підручник / О. Гнідан, С. Дем'янівська, С. Кіраль та ін. – К.: Вища школа, 2003.

7. Історія української літератури ХІХ ст.: підручник для студ. філол. спец.: у 3 х кн. / заг. ред. М. Яценка. – К.: Либідь, 1996.

8. Історія української літератури ХІХ ст.: у 2-х кн.: підручник / за ред. М. Жулинського. – К.: Либідь, 2005. – Кн. 1. – 652 с.

9. Історія української літератури ХІХ ст.: у 2-х кн.: підручник / за ред. М. Жулинського. – К.: Либідь, 2005. – Кн. 2. – 712 с.

10. Історія української літератури ХІХ ст.: у трьох книгах / за ред. М. Яценка / М. Яценко, О. Гончар, Б. Деркач та ін. – Книга перша. Перші десятиріччя ХІХ ст. – К.: Либідь, 1995. – 365 с.; Книга друга. 40-ві – 60-ті роки ХІХ ст. – К.: Либідь, 1996. – 384 с.

11. Історія української літератури ХХ століття: у 2 кн. / за ред. В. Г. Дончика. – К.: Наукова думка, 1998.

12. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. – К.: Либідь, 2006. – 496 с.

13. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія: у 3 х кн. / упор. П. М. Федченко. – К.: Либідь, 1998.

14. Лановик М. Українська усна народна творчість / Мар'яна Лановик, Зоряна Лановик. – К.: Знання-Прес, 2001. – 591 с.

15. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія / Соломія Павличко. – К., 1999. – 448 с.

16. Руснак І. Український фольклор: навч. посібник / Ірина Руснак. – К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 304 с.

17. Сивокінь Г. У вимірах сприймання. Теоретичні проблеми художньої літератури, її історії та функції / Григорій Сивокінь. – К.: Фенікс, 2006.
18. Ситченко А. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу / Анатолій Ситченко. – К.: Ленвіт, 2004;
19. Сулима В. Біблія і українська література / Віра Сулима. – К.: «Освіта», 1998. – 400 с.
20. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція / Ганна Токмань. – К.: Міленіум, 2002.
21. Українська література у портретах і довідках: Давня література – література ХІХ ст.: довідник / редкол. С. П. Денисюк, В. Г. Дончик, П. П. Кононенко та ін. – К.: Либідь, 2000. – 360 с.
22. Чижевський Д. Історія української літератури / Дмитро Чижевський. – К.: Академія, 2003. – 567 с.
23. Шевчук В. О. Муза Роксоланська: Укр. л-ра ХVІ – ХVІІІ століть: у 2 кн. – Кн. 2: Розвинене Бароко; Пізнє Бароко / Валерій Шевчук. – К.: Либідь, 2005. – 726 с.
24. Шевчук В. О. Муза Роксоланська: Укр. л-ра ХVІ-ХVІІІ століть: у 2 кн. – Кн.1: Ренесанс; Раннє Бароко / Валерій Шевчук. – К.: Либідь, 2004. – 398 с.
25. Ярошевич І. А. Усна народна творчість: Темаріум практичних занять та методичні рекомендації з курсу / Ірина Ярошевич. – Донецьк: ДонНУ, 2013. – 64 с.

И.о. зав. кафедрой славянской филологии
и прикладной лингвистики

 И.А. Кудрейко